

**НАРЪЧНИК ЗА ПРАВИЛАТА ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ В
ОБЩНОСТТА
ЗА МСП**

**ВКЛЮЧИТЕЛНО И ВРЕМЕННИТЕ МЕРКИ ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ ЗА
ПОДПОМАГАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ФИНАНСИРАНЕ ПРИ НАСТОЯЩАТА
ФИНАНСОВА И ИКОНОМИЧЕСКА КРИЗА**

Забележка:

Този наръчник предоставя кратко и понякога опростено обобщение на законодателството за държавни помощи. Очевидно е, че от представените в този документ обобщения и таблици не могат да се извлекат каквито и да е права. За по-достоверна версия на правилата, прилагани във всяка област, читателят трябва да направи справка в съответните пълни законодателни текстове, които са точно посочени в този текст.

1.	ВЪВЕДЕНИЕ	3
1.1.	Важността на малките и средни предприятия	3
1.2.	Държавни помощи за малки и средни предприятия	4
1.3.	Определения	7
1.3.1.	Какво представлява МСП?	7
1.3.2.	Понятия в областта на държавните помощи	7
2.	ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА МСП	8
2.1.	Помощи в малък размер (правилото „de minimis“)	8
2.2.	Държавни гаранции	10
2.3.	Помощи за рисков капитал	12
3.	МЕРКИ ЗА ПОМОЩ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА РАСТЕЖА И РАЗВИТИЕТО НА МСП	14
3.1.	Помощи за научноизследователска и развойна дейност и иновации	14
3.2.	Помощ за опазване на околната среда	17
3.3.	Регионална помощ	20
3.4.	Помощи за Инвестиции и създаване на работни места	23
3.5.	Помощ за обучение	24
3.6.	Помощи за консултантски услуги и участие на МСП в панаири;	25
3.7.	Помощи за жени предприемачи	26
3.8.	Помощи за работници в неравностойно положение и работници с увреждания	27
3.9.	Помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднено положение	29
4.	ВКЛЮЧИТЕЛНО И ВРЕМЕННИТЕ МЕРКИ ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ФИНАНСИРАНЕ ПРИ НАСТОЯЩАТА ФИНАНСОВА И ИКОНОМИЧЕСКА КРИЗА	31
	ПРИЛОЖЕНИЕ I	33
	ПРИЛОЖЕНИЕ II	39

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Важността на малките и средни предприятия

Малките и средни предприятия (МСП) са гръбначния стълб на европейската икономика. В ЕС има повече от 23 млн. МСП, които представляват 99% от европейските предприятия. Те са нетни създатели на работни места в Европа и осигуряват работа на повече от 100 млн. служители, вкоренени са здраво в своите местни и регионални общности и гарантират социалното сближаване и стабилност. МСП играят важна роля за икономическия растеж в Европа, като осигуряват 60% от европейския БВП. Динамичните предприемачи се намират в особено благоприятно положение, за да се възползват от възможностите, възникнали от глобализацията и от бързите технологични промени. МСП играят също главна роля в иновационния процес и поради това са основен елемент за икономиката, основана на знанието.

В този контекст неотдавнашният **Закон за малките предприятия в Европа¹ (ЗМП) (Small Business act for Europe)**, приет от Комисията през юни 2008 г., отразява политическата воля на Комисията да се признае централната роля на МСП в икономиката на ЕС и за пръв път създава всеобхватна политическа рамка за ЕС и неговите държави-членки. С него се цели подобряването на цялостния политически подход към предприемачеството, необратимото залагане на принципа „Мисли първо за малките!“ в процеса на изготвяне на политиките, от нормативната дейност до дейността на публичната служба и да се насърчава растежа на МСП, като им се помага да разрешават оставащите проблеми, които пречат за развитието им. В ЗМП се определят голям брой дейности в подкрепа на МСП на различни нива.

Един от най-големите проблеми, пред които са изправени малките и средни предприятия в ЕС, е достъпът до подходящо финансиране. Инвеститорите и банките често отказват да финансират новосъздадени или млади МСП поради свързаните с тях рискове. В настоящия контекст на икономически спад и финансова криза МСП в момента дори изпитват по-големи трудности от други да получат финансиране, като по този начин отпускането на необходимите им финансови средства за растежа и за развитието на предвидените инвестиции се забавя или дори отменя. Това е един от главните елементи на предложението на Комисията за **Европейски план за икономическо възстановяване**, обявено на 26 ноември 2008 г. от председателя на Комисията Ж.М. Барозу. Планът за икономическо възстановяване надгражда основите, положени със Закона за малките предприятия в Европа, за да предостави допълнителна помощ на МСП, включително и много конкретни специфични мерки за намаляване на административната тежест върху стопанската дейност, за подобряване на състоянието на паричните потоци и за насърчаване на предприемаческия дух. Заедно с Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд с плана за икономическо възстановяване се цели разширяването на

---

¹ Съобщение на Комисията до Съвета, Европейския парламент, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — „Мисли първо за малките!“ — „Small Business Act“ за Европа, 25.6.2008 г.

достъпа до финансиране за МСП. С него също се припомня на държавите-членки, че те следва да използват напълно наскоро преработените правила за отпускане на правилния вид държавна помощ на МСП. Държавното подпомагане на европейските малки и средни предприятия ще даде резултати върху тяхната конкурентоспособност само, ако е насочено към структурни подобрения на пазарните условия чрез „интелигентни инвестиции“, които водят до повече нововъведения и научноизследователска дейност, по-висока енергийна ефективност, по-добро обучение и работни места с по-високо качество. За да осигури допълнителна държавна помощ за МСП, Комисията обяви пакет от опростяващи мерки, с които да се ускори процеса на взимане на решения и временни мерки, които улесняват държавите-членки в отпускането на някои видове помощи в полза на МСП.

Освен това разходните програми на ЕС, като програмата за конкурентоспособност и иновации² и рамковата програма за научни изследвания³, могат да бъдат максимално използвани за осигуряване на подкрепа за МСП. В същия дух е възможно да се засилят полезните взаимодействия между Лисабонската стратегия и Европейския план за климатични изменения и енергетика чрез насърчаване на инвестициите в нисковъглеродни технологии и мерките за енергийна ефективност, които ще засилят европейската конкурентоспособност и същевременно ще достигнат нашите цели за енергийна сигурност и климатични изменения.

1.2. Държавни помощи за малки и средни предприятия

Преди всичко трябва да се отбележи, че за подпомагането на МСП държавите-членки могат да използват различни инструменти, които не се считат за държавни помощи.

Мерки от общ характер, които могат да включват общо намаляване на данъчното облагане, на социалните разходи и на разходите за работна сила, засилване на инвестициите в общообразователната система и обучение, мерки по предоставяне на услуги по професионално ориентиране и консултиране, обща помощ и обучение за безработни, и усъвършенстване на трудово-правната уредба, не представляват държавна помощ и следователно могат да бъдат незабавно приложени от държавите-членки. Някои мерки, включени в Закона за малките предприятия, като намаляване на закъсненията при плащане с цел подобряване на състоянието на финансовите потоци на МСП или предложението на Комисията малките предприятия да бъдат освободени от прекомерна тежест в областта на счетоводните правила и статистическото докладване също не включват държавна помощ.

Мерките за подпомагане на МСП, които включват държавна помощ съгласно член 87, параграф 1 от Договора трябва да спазват процедурата за държавни помощи. Някои от тези помощи:

- няма да бъдат сметени за държавна помощ при определени условия (вж. по-долу раздела за правилото *de minimis* за мерки в ограничен размер или гаранциите);

---

² http://ec.europa.eu/cip/index_en.htm

³ http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm?pg=understanding

- представляват държавна помощ, но държавите-членки могат да ги приложат пряко без да уведомяват Комисията (вж. по-долу раздела за мерките, включени ОРГО);
- обикновено са считани за съвместими държавни помощи, ако изпълняват условията на съответните насоки и рамки на Комисията (вж. по-долу разделите за рисков капитал, научноизследователска и развойна дейност, опазване на околната среда и необлагодетелствани райони). Комисията трябва да бъде уведомена за тези помощи, които могат да бъдат приведени в действие само след като са получили нейното одобрение.

Наскоро Комисията осъвремени правилата за държавна помощ, за да окуражи държавите-членки да насочат по-добре инвестициите си към целите на Лисабонската стратегия за икономически растеж, заетост и конкурентоспособност. В този контекст на МПС беше отделено специално внимание и те получиха повече възможности за ползване на държавна помощ. В действителност на **МСП могат да бъдат отпуснати всички категории помощи, разрешени съгласно правилата за държавни помощи на ЕС, а от помощите, които могат да бъдат отпуснати и на големи предприятия, МСП могат да получат по-голям интензитет.** Като се има предвид, че пазарната неефективност засяга в по-голяма степен малките предприятия в сравнение със средните, за тези две категории са предвидени различни основни интензитети на помощите и различни бонуси.

Освен това правилата за държавната помощ бяха значително опростени и рационализирани в наскоро приетия **Общ регламент за групово освобождаване („ОРГО“)**⁴, който сега предлага на държавите-членки широка палитра от мерки за помощ за МСП при минимална административна тежест. Категориите помощи, включени в ОРГО, са освободени от изискването за уведомяване. Вследствие на това държавите-членки могат да отпускат тези категории помощи незабавно и да уведомят Комисията след това. За да бъдат освободени съгласно ОРГО, мерките за помощ трябва да отговарят на определен брой условия, обявени в регламента. По-конкретно ОРГО се прилага единствено за прозрачни помощи, т.е. помощи, чийто размер е възможно да бъде точно изчислен *ex ante*. Държавите-членки могат да отпускат различни видове помощи в полза на МСП и да ги натрупват, ако се спазват правилата за натрупване, обявени в ОРГО. Например едно и също МСП едновременно може да получи помощ за проект за обучение (помощ за обучение), за закупуването на машини (инвестиционна помощ) и за участие в панаири, без да се минава през нормалната процедура за уведомяване, тъй като помощите се отнасят до различни дейности („различни допустими разходи“).

Наръчникът има за цел да даде кратък преглед на възможностите за подпомагане на МСП според правилата за държавни помощи на Общността.

Пълните текстове на съответните законодателни актове могат да бъдат намерени на уебсайта на Генерална дирекция „Конкуренция“:
(http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html).

---

⁴ Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване), ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3.

Помощите за МСП бяха консолидирани и опростени за всички секторни изключения. Изключенията се прилагат главно за държавни помощи в следните сектори: рибарството и аквакултурите, селското стопанство, въгледобивът, корабостроенето, стоманодобивът и производството на синтетични влакна. Повече подробности за конкретните секторни правила могат да бъдат намерени в специфичните законодателни текстове.

Сектори, за които се прилагат специални правила за държавни помощи:
относно рибарството и аквакултурите:

http://ec.europa.eu/fisheries/legislation/state_aid_fr.htm⁵

относно селското стопанство: http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/leg/index_en.htm⁶

относно енергетиката и транспорта:

http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/index_en.htm⁷

---

⁵ Вж. „Насоки за оценка на държавните помощи за рибарството и аквакултурите“ (ОВ С 84, 3.4.2008 г.).

⁶ Вж. Регламент (ЕО) № 1857/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора за ЕО към държавната помощ за малки и средни предприятия, осъществяващи дейност в производството на селскостопански продукти и за изменение на Регламент (ЕО) № 70/2001 (ОВ L 358, 16.12.2006 г.).

Насоки на Общността относно държавните помощи в сектор селско и горско стопанство за периода 2007-2013 г., (ОВ С 319, 27.12.2006 г.)

Регламент (ЕО) № 1628/2006 на Комисията от 26 октомври 2006 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора по отношение на националната регионална инвестиционна помощ (ОВ L 302, 1.11.2006 г.)

Насоки на Общността за държавна помощ за реклама на продукти, изброени в Приложение I към Договора за ЕО и на някои продукти, които не фигурират в Приложение I (ОВ С 252, 12.9.2001 г.)

Насоки на Общността за държавна помощ за тестове TSE, мъртви животни и отпадъци от кланици (ОВ С 324, 24.12.2002 г.).

⁷ Вж. Съобщение на Комисията C(2005) 312 - Насоки на Общността за финансирането на летища и за предоставянето на държавни първоначални помощи за авиокомпаниите, опериращи на регионални летища (ОВ С 312, 9.12.2005 г., стр. 1).

Съобщение на Комисията C(2004) 43 - Общностни насоки за държавните помощи за морския транспорт, (ОВ С 13, 17.1.2004 г. стр. 3–12).

Ръководни насоки на Общността за държавните помощи за железопътните предприятия (ОВ 22.7.2008 г., 2008/C 184/07, стр. 13).

1.3. Определения

1.3.1. Какво представлява МСП?

Определението за МСП, използвано в областта на държавните помощи, е еднакво с общоприетото определение за МСП, което Комисията използва в своята препоръка за определенията на МСП⁸. Определението е включено също в приложение 1 към ОРГО и може да бъде намерено в приложение II към наръчника.

- **Средно предприятие** е предприятие, отговарящо и на двата от следните критерии:
  - има по-малко от 250 служители и
  - има годишен оборот под 50 млн. EUR и/или общ годишен баланс под 43 милиона EUR.

- **Малко предприятие** е предприятие, отговарящо и на двата от следните критерии:
  - има по-малко от 50 служители и
  - има годишен оборот и/или общ годишен баланс под 10 млн. EUR.

- **Микро предприятие** е предприятие, отговарящо и на двата от следните критерии:
  - има по-малко от 10 служители и
  - има годишен оборот и/или общ годишен баланс под 2 млн. EUR.

Критериите трябва да се прилагат за предприятието като цяло (включително дъщерните му предприятия, разположени в други държави-членки и извън ЕС). Регламентът съдържа определения за *самостоятелно* предприятие, *предприятие-партньор* и *свързано* предприятие, за да може да се оцени реалното икономическо положение на въпросното малко или средно предприятие.

1.3.2. Понятия в областта на държавните помощи

- "помощ" означава всяка мярка, която изпълнява всички критерии, определени в член 87, параграф 1 от Договора;
- "схема за помощ" означава всеки акт, на базата на който и без да се изискват допълнителни мерки за привеждане в действие, може да се предостави индивидуална помощ на предприятията, определени в акта по общ и абстрактен начин и всеки акт, на базата на който помощ, която не е свързана с конкретен проект, може да бъде предоставена на едно или няколко предприятия за неопределен период от време и/или в неопределен размер;
- "интензитет на помощта" означава размерът на помощта, изразен като процент от допустимите разходи;

---

⁸ Препоръка на Комисията от 6 май 2003 г. относно определенията за микро, малки и средни предприятия, С (2003) 1422 окончателен (ОВ L 2003, 20.5.2003 г.)

- "подпомагани области" означава региони, които отговарят на критериите за регионална помощ, както са определени в одобрената карта за регионална помощ за съответната държава-членка за периода 2007—2013 г.

2. ФИНАНСОВА ПОДКРЕПА ЗА МСП

2.1. Помощи в малък размер (правилото „de minimis“)

Регламентът *de minimis* представлява инструмент, с който държавите-членки много бързо могат да отпускат субсидии в ограничен размер на предприятие и особено на МСП, **без да уведомяват Комисията и без да се впускат в някаква административна процедура.** Правилото се основава на предположението, че, в повечето случаи малките по размер субсидии не влияят върху търговията и конкуренцията между държавите-членки и поради това не представляват държавна помощ в съответствие с член 87, параграф 1 от Договора за ЕО.

В Регламента *de minimis* се уточнява, че мерките за помощ **до 200 000 EUR на предприятие за всеки период от три данъчни години** не представлява държавна помощ по смисъла на Договора, което означава, че държавите-членки могат да отпускат помощи в този размер без всякаква административна тежест.

Може да се приеме, че **държавна гаранция в размер до 1,5 млн. EUR**, включва държавна помощ, чийто размер не надвишава 200 000 EUR.

Съгласно временната рамка за държавни помощи за улесняване на достъпа до финансиране в настоящата финансова и икономическа криза (вж. глава 4 от наръчника), при определени условия държавите-членки могат да отпускат фиксирани помощи в максимален размер от 500 000 EUR на предприятие до 31.12.2010 г. Помощите, отпуснати съгласно временната рамка, представляват държавна помощ по смисъла на член 87, параграф 1 от Договора за ЕО, но това не е така за помощите „*de minimis*“ от 200 000 EUR, разрешени с Регламента *de minimis*.

Условия:

- таванът за помощта, предмет на правилото *de minimis*, е 200 000 EUR (паричният еквивалент на помощта) за всеки период от три данъчни години;
- таванът се прилага за общия размер на цялата публична помощ, считана за помощ *de minimis*. Той не засяга възможността получателя да получи и друга държавна помощ по одобрени от Комисията схеми, което не засяга описаното по-долу правило за натрупване;
- таванът се прилага за помощи от всякакъв характер, независимо от формата, която приема или от преследваната цел. Единственият вид помощ, който се изключва от правилото *de minimis*, е помощта за износ;
- регламентът се прилага за „прозрачни“ форми на помощ, което означава помощи, за които е възможно предварително да се определи брутният еквивалент на помощта, без да е необходимо да се прави оценка на риска.

Настоящият регламент се прилага към помощите, предоставяни на предприятия от всички сектори, с **изключение** на:

- помощи, отпуснати на предприятия, които развиват дейност в областта **на рибарството и аквакултурите**⁹;
- помощи, отпуснати на предприятия, които развиват дейност в областта **първичното производство на селскостопански продукти**¹⁰;
- помощи, отпуснати на предприятия, които развиват дейност в областта **преработката и търгуването на селскостопански продукти** (в някои случаи);
- помощи за **износ към трети страни или държави-членки**;
- помощи, **зависещи от преференциалното използване на национални продукти за сметка на вносни продукти**;
- помощи, отпуснати на предприятия, които развиват дейност във **въгледобива** ;
- помощите за **придобиване на товарни автомобили**, предоставяни на предприятия, които осъществяват сухопътни превози на товари за други лица или срещу възнаграждение;
- помощи, предоставени на **предприятия в затруднено положение**.

Какво е прозрачна помощ?

Под „прозрачна помощ“ се разбира помощ, за която е възможно да се изчисли точно и предварително брутния ѝ еквивалент, без да се налага извършване на оценка на риска.

Например:

- **Помощите, съставени от заеми**, се считат за прозрачни минимални помощи, щом като брутният еквивалент безвъзмездни средства бъде изчислен въз основа на актуални в момента на предоставяне на помощта пазарни лихви.
- **Помощи под формата на капиталови инжекции** не се разглеждат като прозрачна минимална помощ, с изключение на случаите, когато общият размер на инвестираните публични средства е под тавана за минималната помощ.
- **Помощите под формата на мерки за рисков капитал**, не се разглеждат като прозрачни минимални помощи, с изключение на случаите, когато съответната схема за рисков капитал осигурява капитал само до тавана на минималната помощ за всяко едно от предприятията, към които е насочена схемата.
- **Индивидуалните помощи, предоставяни по гаранционни схеми** на предприятия, които не са предприятия в затруднение, се разглеждат като прозрачни минимални помощи, ако гарантираната част на пораждащия гаранцията заем, предоставян по такава схема, не надвишава сумата от 1 500 000 EUR на предприятие.
- **Индивидуални помощи, предоставяни по гаранционни схеми на предприятия, осъществяващи дейност в сектора за "сухопътен транспорт", които не са предприятия в затруднение**, се разглеждат като прозрачни минимални помощи, ако

⁹ Регламент de minimis за рибарството Регламент (ЕО) № 875/2007 на Комисията: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:193:0006:0012:EN:PDF>

¹⁰ Регламент (ЕО) № 1535/2007 на Комисията от 20 декември 2007 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора за ЕО към помощите „de minimis“ в сектора на производството на селскостопански продукти (ОВ L 3337, 21.12.2007 г.): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:325:0004:0009:EN:PDF>

гарантираната част на пораздащия гаранцията заем, предоставян по такава схема, не надвишава сумата от 750 000 EUR на предприятие.

Допълнителна информация:

- „Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора към минималната помощ“ (ОВ L 379, 28.12.2006 г., стр. 5.)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:379:0005:0010:EN:PDF>

2.2. Държавни гаранции

Държавните гаранции са важно средство за оказване на подкрепа за развитието на дружествата и за улесняване на достъпа им до финансиране. Това е от особено значение за МСП.

Основната цел на **Известието относно държавните помощи под формата на гаранции**, прието от Комисията през 2008 г, е да определи **условията, по които държавната гаранция не представлява** държавна помощ в съответствие с членове 87 и 88 от Договора за ЕО. **В текста се определят ясни и прозрачни методи за изчисляване на елемента на помощ, съдържащ се в гаранцията.** Разпоредбите на известието се предлагат **за всички гаранции, с които се прехвърля риск.** Най-често срещаните гаранции са свързани със заем или с друго финансово задължение, договорено между заемополучателя и заемотателя. Такива гаранции могат да бъдат отпуснати индивидуално или по схема. Могат да съществуват обаче други форми на гаранции, включени в известието.

Въведени са **опростени правила за малките и средните предприятия**, за да се подпомогне решаването на конкретните трудности, които тези предприятия срещат във връзка с достъпа до финансови ресурси. Два инструмента са на разположение на държавите-членки за оценяването по прост начин на елемента на помощ, съдържащ се в гаранцията за МСП.

- **Възможността да използват предварително определени освободени премии (safe-harbour premiums)**, определени въз основа на рейтингови категории, които се смятат за съвместими с пазара, и следователно не съдържат помощ. Освен това те могат да бъдат използвани като референция за изчисляване на еквивалентната помощ в случай на по-ниски премии.
- **Прилага се годишна премия от 3,8 %** дори при отсъствието на рейтинг, за новосъздадени дружества;
- Единна премия може да се прилага повсеместно **за схеми**, при които гарантираната сума е **под 2,5 милиона EUR за дружество**. Това дава възможност за ефект на споделяне на риска в полза на малките гаранции за МСП.

Условия:

а) индивидуални гаранции:

- заемполучателят не е във финансово затруднение¹¹;
- гаранцията е свързана с конкретна финансова сделка и е ограничена по срок и размер;
- максимално покритие — 80 % от неизплатен заем (или друго финансово задължение);
- пропорционалност на погасяването и намаляване на гаранцията и пропорционалност на споделените загуби;
- за гаранцията е платена цена по пазарни условия;
- възможност за ползване на предварително определени предпазни премии (обвързана с кредитния рейтинг на малкото или средното предприятие).

б) гаранционни схеми:

- предприятията в затруднение следва да се изключват от схемата¹²;
- гаранцията е свързана с конкретна сделка и е ограничена по срок и размер;
- не повече от 80 % от неизплатен заем (или друго финансово задължение);
- премиите се преразглеждат поне веднъж годишно;
- премиите покриват нормалните рискове, административните разходи и годишния дивидент върху подходящ капитал;
- прозрачни условия за бъдещи гаранции (например за дружества, които могат да получат гаранция);
- възможност за ползване на предпазни премии или възможност за еднократна премия (с което се избягва необходимостта от индивидуален рейтинг за малки и средни предприятия получатели) за гарантирани суми до 2,5 млн. EUR на дружество в рамките на дадена схема (позволява ефект на споделяне на риска в полза на предоставяне на малки по стойност гаранции за малки и средни предприятия).

Допълнителна информация:

„Известие на Комисията за прилагане на членове 87 и 88 от Договора за създаване на Европейската общност по отношение на държавните помощи под формата на гаранции“ (ОВ С 155, 20.6.2008 г., стр. 10—22 и поправката на стр. 15, публикувана в ОВ С 244, 25.9.2008 г., стр. 32).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:155:0010:0022:EN:PDF>

¹¹ В съответствие с определението, дадено в насоките на общността за държавните помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднение. ОВ С 244, 1.10.2004 г., стр. 2. Вж. също глава 3.9 от настоящия наръчник.

¹² В съответствие с определението, дадено в насоките на общността за държавните помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднение. ОВ С 244, 1.10.2004 г., стр. 2. Вж. също глава 3.9 от настоящия наръчник.

2.3. Помощи за рисков капитал

Рисковият капитал представлява важен инструмент за финансирането на МСП. Новите **Насоки за рисков капитал** са приложими от август 2006 г.

С **ОРГО** помощта под формата на мерки за предоставяне на рисков капитал се прибавя към категориите помощ, които са освободени от изискването за уведомяване.

Комисията въведе нов защитен праг от **1,5 млн. EUR на целево предприятие**. Под този таван Комисията приема по принцип, че липсват алтернативни средства за финансиране от пазарите за рисков капитал (т.е. че съществува пазарна неефективност).

Тези мерки **насърчават създаването на фондове за рисков капитал и инвестициите в бързо развиващи се МСП**. Това е от особено значение при икономическите обстоятелства, които засилват нежеланието да се поемат рискове в европейския финансов сектор.

Отпускането на помощи за рисков капитал е възможно във **всички** икономически сектори с **изключение** на следните:

- тези, които са в затруднение по смисъла на насоките на Общността относно държавната помощ за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднение;
- корабостроене, въгледобив и стоманодобив.

Понятия:

Защитен праг: мярката за рисков капитал трябва да предвижда траншове от финансиране, изцяло или частично финансирани чрез държавна помощ, които не надхвърлят 1,5 млн. EUR на целево МСП за всеки период от дванадесет месеца.

Рисков капитал: означава финансиране на собствения или частично собствения капитал на предприятия в ранните етапи на тяхното развитие (основаване, стартиране и разрастване), включително и неформални инвестиции от страна на бизнес ангели, рисков капитал и прибягването до алтернативни борсови пазари за МСП, по специално тези, които са с висок потенциал на развитие.

Условия

Съгласно **насоките** е възможно да се направи изключение от някои от изброените по-долу условия. В такъв случай помощта ще бъде анализирана чрез извършването на подробна оценка с оглед да се урівновесят нейните положителни и отрицателни ефекти.

Съгласно **ОРГО** всички условия, посочени по-долу, следва да бъдат изпълнени.

- до **1,5 млн. EUR на целево предприятие за всеки период от дванадесет месеца**.
- за **МСП, намиращи се в подпомагани области**, както и за **малки предприятия в неподпомагани области**, мерките за рисков капитал се ограничават до предоставяне

на капитал за основаване, за стартиране и/или за разрастване.

- за средните предприятия, разположени в неподпомагани области мерките за рисков капитал се ограничават до предоставяне на капитал за основаване и/или стартиране с изключение на капитал за разрастване.
- инвестиционният фонд **предоставя поне 70 % от общия си бюджет, инвестиран в целеви МСП** под формата на собствен или частично собствен капитал.
- най-малко **50 % от финансирането** на инвестиционния фонд се предоставя от **частни инвеститори**.
- в случая на инвестиционни фондове, насочени изключително **към МСП, разположени в подпомагани области**, поне 30 % от финансирането се предоставя от **частни инвеститори**.
- инвестиционният фонд е ориентиран към **реализирането на печалба**, а неговото управление се осъществява на **търговска основа**.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно насоките

- **Създаване на инвестиционни фондове („фондове за рисков капитал“)**, в които държавата е партньор, инвеститор или участник дори и при по-неизгодни условия от другите инвеститори;
- **Гаранциите за покриване на част от загубите, дадени на инвеститори в рисков капитал или на фондове за рисков капитал**, или гаранции, дадени за заеми, отпуснати на инвеститори/фондове за рисков капитал, при условие, че публичното покритие на потенциалните непредвидени загуби не надхвърля 50% от номиналния размер на гарантираната инвестиция;
- **други финансови инструменти в полза на инвеститорите в рисков капитал или на фондовете за рисков капитал** с цел осигуряване на допълнителен капитал за инвестиране;
- **данъчни стимули за инвестиционни фондове и/или техните управители или за инвеститори** с цел предприемане на инвестиране в рисков капитал.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно ОРГО

- **Създаване на инвестиционни фондове („фондове за рисков капитал“)**, в които държавата е партньор, инвеститор или участник дори и при по-неизгодни условия от другите инвеститори.

Допълнителна информация:- „Насоки на Общността за държавните помощи за насърчаване на инвестициите в рисков капитал в малки и средни предприятия“, (ОВ С 194, 18.8.2006 г., стр. 2).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:194:0002:0021:EN:PDF>

- „Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)“, (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3-47).

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3. МЕРКИ ЗА ПОМОЩ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА РАСТЕЖА И РАЗВИТИЕТО НА МСП

3.1. Помощ за научноизследователска и развойна дейност и иновации

През 2006 г. Комисията прие **Рамка за държавни помощи в полза на научноизследователската и развойна дейност и иновации (НИРДИ)**, а през 2008 г. и **ОРГО**, който също включва много категории за научноизследователската и развойна дейност и иновациите. Рамката и ОРГО съдържат нови разпоредби за иновациите, **специално насочени към МСП**, и които имат за цел също така по-добро насочване на помощта към създаване на работни места и растеж в съзвучие с Лисабонската програма.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно рамката

- **Помощ за научноизследователски проекти:** тази категория включва помощи за:
  - фундаментални изследвания: до 100 % от приемливите разходи;
  - индустриални изследвания: до 80 % от допустимите разходи за малки и 75% за средни предприятия;
  - експериментални разработки до 60% от допустимите разходи за малки и 50% за средни предприятия.
- **Помощи за проучване на техническата осъществимост:** помощите могат да бъдат отпуснати за подготвително проучване на техническата осъществимост за промишлени изследвания или експериментални разработки; за МСП, помощта може да представлява 75 % от приемливите разходи за подготвителни проучвания за промишлени изследвания и 50 % от приемливите разходи за подготвителни проучвания за експериментални разработки.
- **Помощи за разходи по придобиване на права за индустриална собственост:** тази помощ може да покрива разходите, необходими за получаването и утвърждаването на патенти и други права на индустриална собственост.
- **Помощи за заемане на висококвалифициран персонал:** персоналят трябва да бъде назначен на новосъздадени длъжности в предприятието получател, и трябва да е работил поне две години в научноизследователската организация или голямото предприятие, което временно го командирова. Интензитетът на помощта не надвишава 50 % от приемливите разходи, за максимален период от 3 години, на предприятие и на заето лице.
- **Помощи за научноизследователска и развойна дейност в секторите на земеделието и рибарството.** Помощите се предоставят пряко на научноизследователската организация и не трябва да включват пряко предоставяне на помощ, несвързана с научни изследвания, на дружество, което произвежда, преработва или търгува селскостопански продукти, нито да предоставя ценова подкрепа на производителите на такива продукти. Интензитетът на помощта не надвишава 100 % от допустимите разходи и във всеки отделен случай зависи от изпълнението на специални условия.

- **Помощи за млади иновационни предприятия:** получателят е малко предприятие, което съществува от по-малко от 6 години към момента на предоставяне на помощта. За целите на ОРГО иновационният характер на получателя се установява въз основа на неговата научноизследователска и развойна дейност, които представляват поне 15 % от сумата на оперативните му разходи през поне една от трите години преди предоставянето на помощта или — в случаите на новообразувани предприятия без финансова биография — на база одит за текущия му данъчен период, заверен от външен одитор.
Получателят може да получи държавна помощ, различна от помощта за НИРДИ и от помощта за рисков капитал, само след като са изминали 3 години от предоставянето на помощта за младо иновативно предприятие.
Размерът на помощта не надвишава 1 млн. EUR. Въпреки това размерът на помощта може да достигне 1,5 млн. EUR в регионите, обхванати от дерогацията по член 87, параграф 3, буква а) от Договора, и 1,25 млн. EUR в регионите, обхванати от дерогацията по член 87, параграф 3, буква в) от Договора.
- **Помощи за консултантски услуги по иновации и за поддържащи услуги по иновации**
Размерът на помощта не надхвърля максималната сума от 200 000 EUR на получател за всеки тригодишен период. Ако доставчикът на услугата няма национална или европейска сертификация, помощта може да покрива 100% от допустимите разходи, а ако това не е така максималният размер на помощта е 75 % от приемливите разходи.
- **Помощи за технологични и организационни иновации в сектора на услугите**
Иновациите в технологичните или организационни процеси трябва да представляват новости или съществени подобрения в сравнение с най-високите достижения в своя отрасъл в Общността и да включва ясна степен на риск. Организационната иновацията трябва винаги да бъде свързана с въвеждането и използването на информационни и комуникационни технологии (ИКТ), за да се извършат промени в организацията; Максималният интензитет на помощта е 25 % за средни и 35 % за малки предприятия.
- **Помощ за иновативни кълъстери**
  - **Помощи за инвестиции** могат да бъдат предоставяни за създаване, разширяване и активизиране на иновативни кълъстери изключително на правния субект, който ръководи дейността на иновативния кълъстер.
Максималният интензитет на помощта е 25 % за средни и 35 % за малки предприятия. По-големи интензитети на помощите са приложими за кълъстери в подпомагани региони.
  - **Оперативни помощи за активизиране на кълъстери** може да бъде временно предоставена на правния субект, ръководещ иновативния кълъстер.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно ОРГО

ВСИЧКИ категории помощи за научноизследователска, развойна дейност и иновации съгласно рамката са включени в ОРГО и следователно са освободени от процедурата за уведомяване със следните изключения:

1. Помощи за технологични и организационни иновации в сектора на услугите;

2. Помощи за иновативни клъстери.

3. Индивидуални помощи в големи размери: категориите помощ за НИРДИ попадат в разпоредбите на ОРГО, ако не са преминали следните **прагове за уведомление** (на предприятие, на проект/проучване):

- ако проектът е предимно за фундаментални изследвания: 20 млн. EUR*;
- ако проектът е предимно за промишлени изследвания: 10 млн. EUR*;
- всички други проекти: 7, 5 милиона EUR*;
- помощи за разходи по придобиване на права за индустриална собственост: 5 млн. EUR.

*Праговете се удвояват за проекти по EUREKA

Допълнителна информация:

- „Рамка на Общността за държавна помощ за научноизследователска и развойна дейност и иновации“, (ОВ С 323, 30.12.2006 г., стр. 1.).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:323:0001:0026:EN:PDF>

- „Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)“, (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3-47).

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.2. Помощ за опазване на околната среда

В началото на 2008 г. в контекста на пакета от мерки за изменението на климата бяха приети нови **насоки относно държавната помощ за защита на околната среда**. Съгласно тези насоки държавите-членки могат да предоставят подкрепа на МСП и на големи предприятия за екологични проекти.

Наскоро голям брой възможности за отпускане на помощи за опазване на околната среда бяха включени в **ОРГО**, което позволява на държавите-членки да предоставят тези помощи лесно и незабавно без да уведомяват Комисията. За такива помощи не се изисква уведомление, ако техния праг не надвишава 7,5 млн. EUR на предприятие и на инвестиционен проект, и ако са изпълнени условията на ОРГО.

За инвестиционните помощи допустимите разходи са **допълнителните разходи за инвестиции**, необходими за постигане на равнище на опазване на околната среда, което е по-високо от изискванията на стандартите на Общността или при липсата на такива стандарти. Всички експлоатационни ползи или разходи, възникнали в определение период, се приспадат от допустимите разходи.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно насоките

- **Инвестиционни помощи за предприятия, които надвишават стандартите на Общността или които повишават степента на опазване на околната среда при липса на стандарти на Общността:** Помощи за насърчаването на безвредни за околната среда инвестиции до 70% за малки и 60% за средни предприятия. 10% бонус могат да бъдат добавени за екоинновации и помощта може да достигне до 100% от допълнителните разходи за инвестицията при наличието на тръжна процедура. Помощта е приложима също към придобиването на безвредни за околната среда моторни превозни средства.
- **Помощи за ранно приспособяване към бъдещи стандарти на Общността:** Тази категория се отнася до помощи за привеждане в съответствие със новите стандарти на Общността, които повишават нивото на опазване на околната среда и още не са влезли в сила. МСП могат да се възползват от следните интензитети на помощ: когато се осъществяват привеждането в действие и финализирането:
  - най-малко 3 години преди влизане в сила на нормата: 25 % за малки и 20 % за средни предприятия.
  - между 1 и 3 години преди влизане в сила на нормата: 20 % за малки и 15 % за средни предприятия.
- **Помощи за енергоспестяване:**
  - **Инвестиционна помощ** е възможна с интензитет до 80% от разходите за малки и 70% за средни предприятия и може да достигне до 100% от допълнителните разходи за инвестицията при наличието на тръжна процедура.
  - **Експлоатационна помощ**, ограничена за период от 5 години.
- **Помощи за възобновяеми енергийни източници:**
  - **Инвестиционната помощ** може да достигне интензитет от 80% за средни и 70% за малки предприятия. Интензитет на помощ от 100% е възможен при наличието на

тръжна процедура.

- **Оперативни помощи:** държавите-членки могат да покриват всички допълнителни разходи в сравнение с конвенционалните енергии. Съществуват различни форми на оперативна помощ.

- **Инвестиционни помощи за високоефективно комбинирано производство на енергия:** държавите-членки могат да отпускат помощи, с които предприятията да постигнат икономии на енергия и помощи за комбинирано производство на енергия с интензитет до 80 % от допустимите разходи за малки предприятия и до 100 % от допълнителните разходи при наличието на тръжна процедура.
- **Помощи за инвестиции в енергийно ефективна централно отопление** до 70 % за малки и 60 % за средни предприятия. 100 % при тръжна процедура.
- **Помощи за проучвания в областта на околната среда:** помощи за проучвания, пряко свързани с инвестиции с цел надвишаването на екологичните стандарти на Общността или с цел икономии на енергия, или производството на енергия от възобновяеми източници до 70 % от разходите за проучвания за малки и 60 % за средни предприятия.

- **Помощи за управление на отпадъци:** тази категория включва помощи за управление на отпадъци на други предприятия, включително и дейности, свързани с повторна употреба, рециклиране и възстановяване. Помощта може да достигне 70 % от допустимите разходи за малки и 60 % за средни предприятия.
- **Помощи за възстановяване на замърсени зони:** помощта се отпуска единствено, когато замърсителят не е идентифициран и не може да бъде принуден да поеме разходите. Помощта може да покрие 100 % от приемливите разходи.
- **Помощ за преместване на предприятия** на нови производствени площадки по съображения за опазване на околната среда. Промяната на местоположението трябва да се диктува от съображения за екологична защита или превенция и да е наредена чрез административно или съдебно решение на компетентен държавен орган или да бъде договорена между предприятието и компетентния държавен орган. Предприятието получател трябва да отговаря на най-стриктните екологични стандарти, прилагани в новия регион на местоположение. Получател може да бъде предприятие в градска зона или специална защитена зона или е предприятие или съоръжение, включено в обхвата на Директива SEVESO II. Максималният интензитет на помощта може да е 70 % за малки и 60 % за средни предприятия.
- **Помощи под формата на схеми за търгуемо разрешение:** в насоките са изброени специални условия, които трябва да бъдат изпълнени, както и начините на оценяване на необходимостта и пропорционалността на държавната помощ, включена в схемите за търгуемо разрешение.
- **Помощи под формата на данъчни облекчения или освобождавания от данъци за околната среда:** отпуска се, ако допринесе поне косвено за подобряване на нивото на опазване на околната среда и намалението или освобождаването не подкопават преследваната от данъка обща цел. Помощи под формата на данъчни намаления или освобождавания от хармонизирано данъчно облагане за околната среда са разрешени за

период от десет години, ако е платен минимумът в Общността. В останалите случаи данъчните намаления или освобождавания са разрешени за период от 10 години единствено, ако помощта е необходима и пропорционална и, след като бъде анализирано нейното въздействие върху засегнатите икономически сектори.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно ОРГО

Следните категории помощи за опазване на околната среда са включени в ОРГО и следователно са освободени от процедурата за уведомяване.

- **Инвестиционни помощи за предприятия, които надвишават стандартите на Общността или които повишават степента на опазване на околната среда при липса на стандарти на Общността:** (включително придобиването на безвредни за околната среда моторни превозни средства).
- **Помощи за ранно адаптиране към бъдещи стандарти на Общността;**
- **Помощи за проучвания в областта на околната среда;**
- **Инвестиционни помощи за енергоспестяващи мерки:** допустимите разходи могат да бъдат изчислени по опростения метод (с по-малък интензитет на помощта) или по стандартния метод, както в насоките (с еднакви интензитети на помощта).
- **Инвестиционни помощи за възобновяеми енергийни източници;**
- **Инвестиционни помощи за високоефективно комбинирано производство на енергия;**
- **Помощи под формата на намаление на данъци или освобождаване от екологични данъци, които отговарят на условията, посочени в Директивата за облагане на електроенергията (2003/96/ЕО):** разрешени за период от десет години, ако е платено минималното ниво на облагане в Общността.

За всички категории **инвестиционни помощи в ОРГО** съществува **опростен метод на изчисляване на допустимите разходи:** допустимите разходи могат да бъдат изчислени **без** да се взимат предвид експлоатационните ползи/разходи. Следователно интензитетите на помощите са по-малки съгласно ОРГО в сравнение с интензитетите съгласно насоките с цел да се гарантира, че размерите на помощите, отпуснати за всяка цел в областта на опазването на околната среда, са едни и същи съгласно ОРГО и съгласно насоките.

Категориите помощи за опазване на околната среда попадат в разпоредбите на ОРГО, ако **размерите на индивидуалните помощи не надхвърлят 7,5 млн. EUR.**

Допълнителна информация:

- „Насоки на Общността относно държавната помощ за защита на околната среда (ОВ С 82, 1.4.2008 г., стр. 1).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:082:0001:0033:EN:PDF>

- „Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88

от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)“, (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3-47).

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.3. Регионална помощ

За необлагодетелстваните региони държавите-членки могат да се отпускат национални регионални помощи съгласно **насоките за регионална помощ**, които се прилагат съгласно **ОРГО** от януари 2007 г. Националната регионална помощ има за цел да подкрепя развитието на най-необлагодетелстваните региони чрез подпомагане на инвестициите и свързаните с тях работни места, подпомагане на начинаещите предприятия и отпускане на оперативна помощ при определени обстоятелства. С нея се насърчава развитието и диверсификацията на икономическите дейности, осъществявани от предприятия в по-малко облагодетелстваните региони, особено като се стимулират дружествата да създават нови структури в тези региони.

Насоките включват националните регионални помощи във всички сектори с изключение на рибарството, въгледобива и стоманодобива, производството на синтетични влакна и първично производство на селскостопански продукти. По принцип те се прилагат към преработката и предлагането на пазара на селскостопански продукти. Специални правила се прилагат към транспорта и корабостроенето, а за предприятия в затруднение регионални помощи не се разрешават¹³.

По принцип регионалната помощ следва да се предоставя в рамките на **многосекторни схеми за помощ**, представляващи неразделна част от стратегия за регионално развитие. По изключение държавите-членки могат също да предоставят индивидуални ad hoc помощи на отделни предприятия или помощи само за определен отрасъл, ако това се оправдава от изключителни обстоятелства.

Понятия:

Региони по член 87, параграф 3, буква а): това са регионите, в които жизненото равнище е необичайно ниско или където има високо равнище на непълна заетост.

Региони по член 87, параграф 3, буква в): това са проблемни региони, определени въз основа на (национални) индикатори, предложени от държавите-членки, подлежащи на максимално покритие на населението и някои минимални условия за предотвратяване на злоупотреби.

Първоначални инвестиции: инвестиции в материални и нематериални активи, свързани с:

- създаването на нов обект;
- разширяването на съществуващ обект;
- за разширяване на продукцията на предприятието с нови, допълнителни продукти;
- или за съществена промяна в общия производствен процес на съществуващо предприятие.

Разкриване на нови работни места, свързани с инвестицията: нетно увеличение на броя на работните места, създадени в рамките на 3 години от осъществяването на

¹³ В съответствие с определението, дадено в Насоките на общността за държавните помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднение. ОВ С 244, 1.10.2004 г., стр. 2. Вж. също глава 3.9 от настоящия наръчник.

инвестицията.

Голям инвестиционен проект е първоначална инвестиция с допустими разходи над 50 млн. EUR.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно насоките

➤ Регионална инвестиционна помощ

Тази помощ може да бъде отпусната за проект за първоначална инвестиция.

Допустимите разходи могат да бъдат изчислени **или** като:

- материалните (земя, сгради, машини/оборудване) и общия размер на нематериалните разходи (предизвикани от трансфер на технологии), възникнали от проекта за първоначална инвестиция; допустимите активи не трябва да са нови.

ИЛИ като

- планираните разходи за заплати за работни места, пряко създадени от инвестиционния проект, изчислени за период от две години.

Инвестицията или откритите работни места трябва да бъдат запазени в съответната област минимум 3 години.

Финансовият принос на получателя трябва да е поне 25 % от допустимите разходи.

За да се вземат предвид естеството и интензитета на решаваните регионални проблеми, приемливите интензитети на помощите са по-големи в регионите по член 87, параграф 3, буква а), отколкото в регионите по член 87, параграф 3, буква в). Интензитетите на помощите за МСП варират от 20 % до 80 %, в зависимост от недостатъците на определена област.

Големите инвестиционни проекти подлежат на намалени интензитети на помощ.

Когато допустимият за регионални помощи разход е допустим за подпомагане за други цели (например изследвания, развойна дейност и иновации), той подлежи на най-благоприятния таван по въпросните схеми.

➤ Регионални оперативни помощи

Регионална оперативна помощ може да бъде отпусната само в строго определени случаи, когато се оправдава от сериозните структурни недостатъци на региона. Оперативната помощ се състои в подпомагане на текущите разходи на предприятията.

Условия:

- оправдана е по отношение на приноса ѝ към регионалното развитие;
- нивото ѝ е пропорционално на недостатъците, които тя трябва да отстрани;
- ограничена е по време и постепенно намалява .

Оперативната помощ може да бъде неограничена и да не намалява постепенно, ако е отпусната:

- за компенсирание на недостатъците на най-отдалечените региони;
- за предотвратяване или намаляване на постоянното обезлюдяване на най-слабо населените региони;

- за компенсиране на допълнителните транспортни разходи в най-отдалечените региони и такива с ниска гъстота на населението.

➤ **Помощ за новосъздадени малки предприятия**

Целта на първоначалните помощи е подпомагането на малки предприятия в ранните етапи на тяхното развитие (първите 5 години) Помощта може да достигне следните нива:

- до **общо 2 млн. EUR на предприятие** за малки предприятия със стопанска дейност в региони, които отговарят на дерогацията, предвидена в **член 87, параграф 3, буква а)** от Договора; интензитетът на помощта може да достигне 35 % от приемливите разходи, възникнали през първите три години след създаване на предприятието и 25 % за следващите две години;

- до **1 млн. EUR на предприятие** за малки предприятия със стопанска дейност в региони, които отговарят на дерогацията, предвидена в **член 87, параграф 3, буква а)** от Договора; интензитетът на помощта може да достигне 25 % от приемливите разходи, възникнали през първите три години след създаване на предприятието и 15 % за следващите две години;

Тези интензитети на помощ могат да бъдат увеличени с 5 % в най-необлагодетелстваните области, в области с ниска гъстота на населението и изолираните области.

Допустимите разходи са тези за правни, консултантски, експертни и административни услуги, непосредствено свързани със създаването на малко предприятие, както и набор от оперативни разходи, действително възникнали през първите пет години след създаване на предприятието;

Годишната помощ, предоставяна на новосъздадено малко предприятие, не може да превишава 33 % от посочения по-горе общ размер на помощта за едно отделно предприятие.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно ОРГО

Следните категории регионални помощи са включени в ОРГО и следователно са освободени от процедурата за уведомяване:

- **Регионални инвестиционни помощи и помощи за трудова заетост** (заетост, непосредствено създадена от инвестиционния проект). Само следните форми на помощи са освободени от изискването за уведомяване:

- прозрачни **схеми** за помощ;

- някои размери **ad hoc помощи**, използвани като съставна част на помощи, отпуснати по схеми;

- помощи, отпуснати по схеми за индивидуални големи инвестиционни проекти, при които помощта не надвишава максимално допустимия размер на помощта, която инвестиционен проект с допустими разходи от 100 млн. EUR може да получи таваните и правилата, обявени в насоките за регионална помощ.

- **Помощи за новосъздадени малки предприятия**

Допълнителна информация:

- Насоки за национална регионална помощ за 2007 - 2013 г.,(ОВ С 54, 4.3.2006 г., стр. 13.)

<http://eur-ex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:054:0013:0044:EN:PDF>

- „Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)“, (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3-47).

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.4. Помощ за инвестиции и създаване на работни места

Тази помощ може да бъде отпусната, както в **подпомагани**, така и в **неподпомагани области** (за помощите, отпуснати в подпомагани региони виж частта, посветена на регионалните помощи).

Допустимите разходи са:

- разходите за **инвестиции в материални и нематериални активи** или
- **планираните разходи за заплати за работни места, пряко създадени от инвестиционния проект**, изчислени за период от две години. Това означава, че инвестиционните разходи могат да бъдат изчислени също въз основа на броя на разкритите работни места.

Държавите-членки могат да финансират до **20 %** от допустимите разходи за **малки** и **10 %** за **средни предприятия**.

Тези категории помощи са включени в **Общия регламент за групово освобождаване** и следователно не се нуждаят от подаване на уведомление до Комисията с изключение на индивидуалните помощи, надхвърлящи 7,5 млн. EUR.

Специални условия се прилагат за инвестиции в преработка и предлагане на пазара на селскостопански продукти.

Допълнителна информация:

- „Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)“, (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3-47).

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.5. Помощи за обучение

Съгласно **Общия регламент за групово освобождаване** държавите-членки могат да отпускат на своите предприятия, както обща, така и специфична помощ за обучение. Тези категории помощи са включени в **ОРГО** и следователно не се нуждаят от подаване на уведомление до Комисията с изключение на индивидуалните помощи, надхвърлящи 2 млн. EUR.

Допустимите разходи са : личните разходи на обучаващия, разносните по пътуването и настаняването на обучаващите и обучаващите, материали и консумативи, пряко свързани с обучението, амортизация на средства и оборудване, използвани изключително за обучението, професионално ориентиране и консултиране, разходи за обучаван персонал и общи косвени разходи или разходи за часовете, в които обучаващите се участват в обучението.

Понятия:

Специално обучение: означава обучение, включващо подготовка, която пряко и принципно е свързана с настоящата или бъдещата длъжност на служителя в предприятието и предоставящо квалификация, която не може или само до известна степен може да се ползва в други предприятия или области на работа.

Общо обучение: означава обучение, което включва подготовка, която е приложима не само или предимно към настоящата или бъдещата длъжност на работника в предприятието, а осигурява квалификация, която може в голяма степен да се използва в други предприятия или области на дейност.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно ОРГО

- **Помощи за специално обучение:** държавите-членки могат да покрият **45 %** от допустимите разходи за малки и **35 %** за средни предприятия;
- **Помощи за общо обучение:** държавите-членки могат да покрият **80 %** от допустимите разходи за малки и **70 %** за средни предприятия.

Интензитетът на помощта може да бъде увеличен с 10% до максималния интензитет на помощта от 80 % от приемливите разходи, ако обучението е проведено с **работници с увреждания или необлагодетелствани работници**.

Особеностите на обученията в **морския транспорт** оправдава и специфичен подход за този сектор, като помощта може да достигне 100 % от допустимите разходи.

Допълнителна информация:

- „Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)“, (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3-47).

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.6. Помощ за консултантски услуги и участие на МСП в панаири

С ОРГО се предвиждат възможности за отпускането на помощи за консултантски услуги и за участие в панаири без процедура за уведомление, с изключение на индивидуални помощи, надхвърлящи 2 млн. EUR.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно ОРГО

➤ **Помощ за консултантски услуги:** интензитетът на помощта следва да не надвишава 50 % от допустимите разходи, които са разходите за консултантски услуги, предоставени от външни консултанти. Съответните услуги не трябва да са постоянна или периодична дейност, нито да се отнасят към обичайните оперативни разходи на предприятието, като рутинните услуги за данъчно, юридическо консултиране или реклама. Общият размер на отпуснатата помощ може да достигне 2 млн. EUR.

➤ **Помощ за участие на МСП в панаири,** която може да донесе до 2 млн. EUR на предприятие и на проект. Интензитетът на помощта следва да не надвишава 50% от допустимите разходи, които са разходите, възникнали за наемане, поддръждане и обслужване на щанд при първо участие на предприятие в някакъв панаир или изложение. Тази помощ може да бъде отпусната за участие в различни панаири, но не за няколко участия в един и същ панаир.

Допълнителна информация:

- „*Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)*“, (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3-47).

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.7. Помощ за жени предприемачи

Съгласно **ОРГО** държавите-членки могат да подкрепят, както в подпомагани, така и в неподпомагани региони, **създаването на малки предприятия, притежавани и управлявани от жени**. Това ще позволи на жени предприемачи да преодолеят пазарните неефективности, с които се сблъскват (най-вече трудности при достъпа до финансиране), особено при основаването на първи бизнес, като по този начин се насърчава действителното, а не само формалното равенство между мъже и жени в тази област.

Ако отговарят на условията, посочени в ОРГО, държавите-членки разполагат с възможността да отпуснат субсидии **до 1 млн. EUR** на новосъздадени от жени предприемачи малки предприятия без да се минава през процеса на уведомяване.

Интензитетът на помощта може да достигне 15 % от допустимите разходи, направени през първите пет години от създаването на предприятието.

Допустимите разходи са тези за правни, консултантски, експертни и административни услуги, непосредствено свързани със създаването на малко предприятие, както и набор от оперативни разходи, реално възникнали през първите пет години след създаване на предприятието. В частност с ОРГО за пръв път се разрешава **отпускането на помощ за разходи за грижи за деца и родители**.

Понятия:

Новосъздадени предприятия от жени предприемачи: означава малко предприятие, което отговаря на следните условия:

- а) една или повече жени притежават поне 51 % от капитала на съответното малко предприятие или са регистрирани собственици на съответното малко предприятие; както и
- б) жена управлява малкото предприятие.

Допълнителна информация:

- „*Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)*“, (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3-47).

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.8. Помощ за работници в неравностойно положение и работници с увреждания

С ОРГО на държавите-членки се разрешава да отпускат помощи, освободени от задължението за уведомяване, за подпомагане на хора с увреждания или други работници в неравностойно положение да намерят стандартна работа.

Понятия:

Работници в неравностойно положение: всяко лице, което отговаря на едно от следните условия:

- не е било на редовна платена работа през последните 6 месеца;
- не е завършило горната степен на общообразователния курс или професионална квалификация (ISCED 3);
- е на възраст над 50 години;
- живее само и издържа едно или повече лица;
- работи в сектор или професия в държава-членка, където неравновесието между половете е поне с 25 % по-високо от средното неравновесие между половете за всички икономически сектори в съответната държава-членка, и принадлежи към пола, който е по-слабо представен; или
- е представител на етническо малцинство и има необходимост от повишаване на своята езикова или професионална квалификация или подобряване на трудовия си опит, за да се увеличат перспективите му за получаване на достъп до трайна заетост.

Работници в силно неравностойно положение: всяко лице, което е било безработно 24 месеца или повече.

Работници с увреждания: всяко лице, което е признато за лице с увреждания по националното законодателство или има признато ограничение, дължащо се на физическо, умствено или психическо увреждане.

Условия:

- работните места трябва да представляват нетното увеличение на броя работни места или, ако това не е така, длъжностите трябва да са били овакантирани поради доброволно напускане, неспособност, пенсиониране по възраст, доброволно намаляване на работното време или законно уволнение поради извършено нарушение, а не в резултат от съкращаване на персонал;
- работните места трябва да се запазят за минимален период в съответствие със съответното национално законодателство или колективни споразумения.

Категории помощи, които могат да бъдат отпуснати съгласно ОРГО

Работници в неравностойно положение:

- **Помощ за наемане на работници в неравностойно положение под формата на субсидии за заплати:** помощта може да бъде отпусната, за да покрие 50 % от допустимите разходи, които са разходите за заплати за максимален период от 12 месеца след назначаването. Срокът може да бъде удължен до 24 месеца, ако работниците са в силно неравностойно положение. Общият размер на помощта може да достигне 5 млн. EUR на предприятие за година.

Работници с увреждания:

- **Помощ за наемане на работници с увреждания под формата на субсидии за заплати:** помощта може да покрие до 75 % от допустимите разходи, които са разходите за заплати за периода, през който работникът с увреждане е нает. Помощта може да достигне 10 млн. EUR на предприятие за година.
- **Помощ за допълнителни разходи за наемане на работа на работници с увреждания:** помощта може да покрие 100 % от допустимите разходи, които са разходи, различни от разходи за заплати (включени вече в горната категория), които са в допълнение към разходите, които биха възникнали за предприятието, ако наема работници без увреждания, за периода, през който съответният работник е нает. Допустимите разходи са следните: разходи за адаптиране на помещения, за назначаване на персонал, който да помага на работниците с увреждания и за адаптиране или закупуване на оборудване за работници с увреждания. Компенсационна помощ за допълнителни разходи при наемане на работници с увреждания може да достигне до 10 млн. EUR на предприятие за година.

Допълнителна информация:

- „Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване)“, (ОВ L 214, 9.8.2008 г., стр. 3-47).

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/block.cfm

3.9. Помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднено положение

Насоките за държавни помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднено положение позволяват привеждането в действие на спешни мерки за реструктуриране, дори и по време на оздравителния период на отделни предприятия в затруднено положение. Държавите-членки могат да прибегнат до олекотена процедура за одобряването на помощи за оздравяване, чийто размер не надвишава размера, изчислен по стандартна формула и при всички случаи не надвишава **10 млн. EUR**.

Настоящите насоки се прилагат по отношение на **предприятия във всички отрасли** с изключение на онези в отраслите на въгледобива или стоманодобива, без да влизат в противоречие с каквито и да било специфични правила, свързани с предприятия в затруднение в съответния сектор.

Понятия:

Предприятие в затруднено положение е предприятие, което не е в състояние, чрез своите собствени ресурси или със средства, които може да получи от своя собственик/акционери или кредитори, да покрие загуби, които без външна намеса от страна на публичните органи със сигурност ще го принудят да прекрати дейността си в кратък или средносрочен план.

Помощта за оздравяване е временна и обратима помощ. Чрез нея трябва да е възможно предприятие в затруднено положение да бъде съхранено за времето, нужно за изработване на план за реструктуриране или ликвидация и/или за срока от време, нужен на Комисията или на компетентните национални органи да вземат решение по този план.

Помощта за реструктуриране се базира на изпълним, цялостен и широкообхватен план за възстановяване на дългосрочната жизнеспособност на предприятието.

Помощта за оздравяване трябва да отговаря на следните условия:

- състои се от **обратима ликвидна** помощ под формата на гаранции по заеми или заеми с нормална търговска лихва;
- ограничава се до сумата, **необходима за задържането на предприятието в бизнеса**;
- само за **необходимото време (максимум 6 месеца)**, за да се изработи план за оздравяване;
- да се гарантира **въз основа на социалните трудности** и не трябва да има **неблагоприятно въздействие** върху индустриалното положение в други държави-членки;
- при уведомяване държавата-членка да предостави на Комисията план за **реструктуриране или ликвидация**, или доказателство, че заемът е изплатен или гаранцията е прекратена, **не по-късно от шест месеца** след отпускането на помощта;
- да бъде **еднократна** (принципът „веднъж, за последен път“).

Помощта за реструктуриране може да се отпусне само, ако са удовлетворени следните

критерии:

- На Комисията да се представи **програма за реструктуриране/оздравяване**, чрез която да се възстанови жизнеспособността на предприятието в рамките на разумен период от време;
- Предприемат се **компенсаторни мерки**, за да се избегнат ненужни неблагоприятни въздействия върху конкуренцията (например съответно намаляване на капацитета); Обикновено обаче това условие не важи за малки предприятия, тъй като може да се допусне, че *ad hoc* помощите за малки предприятия обикновено не нарушават конкуренцията до степен, която противоречи на общия интерес.
- **Помощта се ограничава до минимума**, необходим за привеждането в действие на мерките за реструктуриране; получателите трябва да имат **свой значителен принос**, отделно от помощта. За малки предприятия приносът на предприятието следва да възлиза поне на 25 % от разходите за реструктуриране, а за средни предприятия поне 40 %. При изключителни обстоятелства и при крайни затруднения Комисията може да приема по-малък принос.
- Предприятието трябва да **изпълни изцяло плана за реструктуриране** и да спазва всички приложени към него условия;
- Помощта за реструктуриране **може да се отпусне само веднъж** (принципът „веднъж, за последен път“).
- Изискват се **строг мониторинг и ежегодно отчитане**.

За малки и средни предприятия и предприятия в подпомагани региони: критериите за намаление на капацитета / собствения принос могат да се прилагат с по-висока степен на гъвкавост.

Допълнителна информация:

- „Насоки на общността за държавните помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднение“, (ОВ С 244, 01.10.2004 г., стр. 2.)

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XC1001\(01\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XC1001(01):EN:HTML)

4. ВРЕМЕННИ МЕРКИ ЗА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ФИНАНСИРАНЕ ПРИ НАСТОЯЩАТА ФИНАНСОВА И ИКОНОМИЧЕСКА КРИЗА

На 17 декември 2008 г. Комисията прие временна общностна рамка за мерките за държавна помощ за подпомагане на достъпа до финансиране при настоящата финансова и икономическа криза. Освен това на 25 февруари 2009 г. бяха въведени технически промени. Рамката дава допълнителни възможности на държавите-членки в областта на държавните помощи за справяне с отрицателните ефекти от свиването на кредита върху реалната икономика. С нея се въвеждат многобройни временни мерки, които позволяват на държавите-членки да решат изключителните проблеми пред предприятията, и особено трудностите на МСП да получат финансиране.

Временните мерки се основават на член 87, параграф 3, буква б) от Договора, с който Комисията има възможност да обяви за съвместима с общия пазар помощ, предназначена "за преодоляването на сериозни затруднения в икономиката на държава-членка". Държавите-членки трябва да подадат уведомление относно схемите, които включват тези мерки, и след като схемата е одобрена, могат да отпускат индивидуални помощи без уведомление.

Условия:

- Всички мерки се прилагат само за предприятия, които не са били в затруднение¹⁴ на 1 юли 2008 г. Тя може да се прилага за компании, които не са били в затруднение към тази дата, но са изпаднали в затруднение след това в резултат от световната финансова и икономическа криза.
- Мярката е в сила до 31 декември 2010 г.
- Тези временни мерки не могат да бъдат натрупвани с минималните помощи за същите допустими разходи; сумата на минималната помощ, получена след 1 януари 2008 г., трябва да бъде приспадната от сумата на съвместимата помощ, отпусната за същата цел съгласно рамката; временните мерки за помощ могат да бъдат кумулирани с друга съвместима помощ или с други форми на финансиране от Общността, при условие че са спазени максимално допустимите интензитети на помощта, посочени в съответните насоки или регламенти за групово освобождаване.

¹⁴ Предприятие в затруднение се определя по следния начин:

- за големи предприятия точка 2.1 от насоките на Общността относно държавната помощ за оздравяване и реструктуриране

на предприятия в затруднение; Официален вестник С 244, 1.10.2004 г., стр. 2-17.

- за МСП вж. член 1, параграф 7 от Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно обявяването на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87

и 88 от Договора (Общ регламент за групово освобождаване), Официален вестник L 214, 9.8.2008 г.

Нови мерки и временни изменения на съществуващи инструменти

- **Фиксирани помощи в максимален размер от 500 000 EUR на предприятие за следващите години (1.1.2008 г. — 31.12.2010 г.) за облекчаване на настоящите им трудности:** настоящата мярка е приложима само за схеми за помощ. Предприятията от сектора на рибарството и първичното производство на селскостопански продукти не отговарят на условията за получаване на тези помощи, както и на помощи за износ. Ако предприятието вече е получило минимална помощ преди влизането в сила на тази временна рамка, сумата от получената помощ по тази мярка и получената минимална помощ не трябва да надхвърля 500 000 EUR между 1.1.2008 г. и 31.12.2010 г.
- **Държавни гаранции за заеми под формата на намаление на дължимата премия:** МСП могат да ползват намаление до 25 % от дължимата годишна премия за нови гаранции през първите 2 години след отпускането на гаранцията. Освен това тези предприятия могат да прилагат премията, фиксирана в съобщението, за нови осем години. Максималният размер на заема не трябва да надвишава общата годишната стойност на заплатите на предприятието получател. Гаранцията не може да надвишава 90 % от заема и не може да покрива и заема за инвестиции, и заема за оборотен капитал.
- **Помощи под формата на субсидирани лихвени проценти, приложими към всички видове заеми:** Комисията приема публичните или частните заеми да се отпускат при лихвен процент, който е поне равен на лихвения процент по едnodневните депозити на централната банка, плюс премия, равна на разликата между средния междубанков лихвен процент за една година и средния лихвен процент по едnodневните депозити на централната банка през периода 1.1.2007—30.6.2008 г., плюс премията за кредитен риск, съответстваща на профила на риска на получателя, както се посочва в съобщението на Комисията относно преразглеждане на метода за определяне на референтните и сконтнови лихвени проценти. Този метод се прилага за всички видове договори до 31 декември 2010 г. и може да включва заеми с всякаква продължителност. Намалените лихвени проценти могат да се прилагат за плащания на лихви преди 31 декември 2012 г.
- **Помощи под формата на намаление на лихвения процент за инвестиционни заеми, свързани с продукти, които значително подобряват опазването на околната среда:** МСП могат да ползват до 50 %-но намаление на лихвения процент. Субсидираният лихвен процент се прилага през период от най-много 2 години след отпускането на заем. Помощта може да се отпусне само за производство на продукти, свързани с ранно адаптиране или с надхвърляне на нови, все още невъведени общностни продуктови стандарти, които повишават равнището на опазване на околната среда.
- **Временна дерогация от насоките за рисков капитал от 2006 г.**
  - увеличаване на **траншовете за финансиране на целево предприятие** от 1,5 млн. EUR до **2,5 млн. EUR;**

- намаляване на **минималното ниво на частно участие** от 50 % на **30 %** (в и извън подпомагани райони);

- **Опростяване на изискванията, наложени в съобщението относно експортните кредити**, за да може да се ползва освобождаването, с което непродаваеми рискове се покриват от държавата.

Допълнителна информация:

- Съобщение на Комисията — *Временна рамка за мерките за държавна помощ за подпомагане на достъпа до финансиране при настоящата финансова и икономическа криза (приета на 17 декември 2008 г.)*

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/horizontal.html

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Максимални възможности за помощ за МСП, приложими съгласно правилата за държавна помощ

МП = малки предприятия, СП = средни предприятия

Ако не е посочено друго, праговете се разбират на предприятие и на проект.

Вид на мярката за помощ	Насоки/Рамки		ОРГО		
	Таван на интензитета на помощта/ размер на помощта съгласно съответните Насоки/Рамки		Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО	
(минимална) Помощ de minimis	200 000 EUR на предприятие за период от 3 данъчни години не се считат за помощ				
Помощи за рисков капитал	Съществуват различни форми на помощ (вж. точка 2.3)		1,5 млн. EUR на целево предприятие на 12 месеца	не се прилага	
Помощ за научноизследователска и развойна дейност	МП	СП		МП	СП
	100%	100%	20 млн. EUR	100%	100%
	70%	60%	10 млн. EUR	70%	60%
	45%	35%	7,5 млн. EUR	45%	35%
Експериментални разработки	+15 процентни пункта (общо до 80 %) при сътрудничество или разпространение на резултатите		сумата се удвоява за проекти по EUREKA ¹⁵	+15 процентни пункта (общо до 80 %) при сътрудничество или разпространение на резултатите	
Помощ за проучване на техническата осъществимост			20 млн. EUR		
	75% за подготвителни проучвания за индустриални изследвания;		10 млн. EUR	75% за подготвителни проучвания за индустриални изследвания;	
	50 % за подготвителни проучвания за експериментална развойна дейност.		7,5 млн. EUR	50 % за подготвителни проучвания за експериментална развойна дейност.	
			сумата се удвоява за проекти по EUREKA		

¹⁵ Eureka е паневропейска мрежа за пазарно ориентирани индустриални изследвания и развойна дейност.

Вид на мярката за помощ	Насоки/Рамки	ОРГО	
	Таван на интензитета на помощта/ размер на помощта съгласно съответните Насоки/Рамки	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
Помощи за разходи по придобиване на права за индустриална собственост	100%	5 млн. EUR	100%
Фундаментални изследвания	50%		50%
Индустриални изследвания	25%		25%
Експериментални разработки			
Помощи за заемане на висококвалифициран персонал	50 % на предприятие за 3 години на заето лице	не се прилага	50 % на предприятие за 3 години на заето лице
Помощи за изследвания и развойна дейност в секторите на земеделието и рибарството	100 % при определени условия	не се прилага	100 % при определени условия
Помощи за новосъздадени новаторски предприятия (само МП)	1 млн. EUR 1,25 млн. EUR в регионите по член 87, параграф 3, буква в) 1,5 млн. EUR в регионите по член 87, параграф 3, буква а)	1 млн. EUR 1,25 млн. EUR в регионите по член 87, параграф 3, буква в) 1,5 млн. EUR в регионите по член 87, параграф 3, буква а)	не се прилага
Помощи за консултантски услуги по иновации и за поддържащи услуги по иновации	100 %, ако доставчикът на услугата се ползва с национално или европейско сертифициране. 75 %, ако няма такова сертифициране. Максимално 200 000 EUR на предприятие за 3 години	200 000 EUR на предприятие за 3 години	100 %, ако доставчикът на услугата се ползва с национално или европейско сертифициране. 75 %, ако няма такова сертифициране.
Помощи за процеси и организационни иновации в услугите	МП: 35% СП: 25%	Не са включени	

Вид на мярката за помощ	Насоки/Рамки	ОРГО	
	Таван на интензитета на помощта/ размер на помощта съгласно съответните Насоки/Рамки	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
<p>Помощи за иновативни кълстери</p> <p>Инвестиционна помощ</p> <p>Оперативна помощ</p>	<p>МП: 35%</p> <p>СП: 25%</p> <p>▪ 100 % с линейно намаляване до 0 за 5 години ИЛИ</p> <p>▪ 50 % до 5 години</p>	Не са включени	
<p>Инвестиционни помощи, които дават възможност на предприятията да надвишават стандартите на</p> <p>Общността за опазване на околната среда или да повишават равнището на опазване на околната среда при отсъствие на стандарти на</p> <p>Общността</p>	<p>МП: 70%</p> <p>СП: 60%</p> <p>търг: 100%</p> <p>бонус за еко-иновации: +10%</p>	7,5 млн. EUR	<p>МП: 55%</p> <p>СП: 45%</p>
<p>Помощи за придобиване на транспортни средства, които надвишават стандартите на</p> <p>Общността за опазване на околната среда</p>	<p>МП: 70%</p> <p>СП: 60%</p> <p>търг: 100%</p> <p>бонус за еко-иновации: +10%</p>	7,5 млн. EUR	<p>МП: 55%</p> <p>СП: 45%</p>
<p>Помощи за ранно приспособяване към бъдещи стандарти в областта на околната среда</p>	<p>Повече от 3 години предсрочно:</p> <p>МП: 25%</p> <p>СП: 20%</p> <p>1-3 години предсрочно:</p> <p>МП: 20%</p> <p>СП: 15%</p>	7,5 млн. EUR	<p>Повече от 3 години предсрочно:</p> <p>МП: 15%</p> <p>СП: 10%</p> <p>1-3 години предсрочно:</p> <p>МП: 10%</p>
<p>Помощи за проучвания в областта на околната среда</p>	<p>МП: 70%</p> <p>СП: 60%</p>	не се прилага	<p>МП: 70%</p> <p>СП: 60%</p>

Вид на мярката за помощ	Насоки/Рамки	ОРГО	
	Таван на интензитета на помощта/ размер на помощта съгласно съответните Насоки/Рамки	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
Инвестиционни помощи за енергоспестяващи мерки Инвестиционни помощи Оперативни помощи	МП: 80% СП: 70% търг: 100%	7,5 млн. EUR	Изчисляване на допустимите разходи: <u>1. Нетни допълнителни разходи за инвестиции:</u> МП: 80% СП: 70% <u>2. Брутни допълнителни разходи за инвестиции:</u> МП: 40% СП: 30%
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 100 % с линейно намаляване до 0 за 5 години ИЛИ ▪ 50 % до 5 години 	Не са включени	
Помощ за енергийно-ефективно централно парно отопление, захранвано с конвенционална енергия	МП: 70% СП: 60% търг: 100%	Не са включени	
Инвестиционни помощи за високоефективно комбинирано производство на енергия Инвестиционни помощи Оперативни помощи	МП: 80% СП: 70% търг: 100%	7,5 млн. EUR	МП: 65% СП: 55%
	3 Варианта: 1. Компенсиране на разликата между производствените разходи и пазарната цена ИЛИ 2. Използване на пазарни механизми (зелени сертификати, търгове) 100 % с линейно намаляване до 0 за 5 години ИЛИ 50 % до 5 години	Не са включени	
Инвестиционни помощи за насърчаване производството на енергия от възобновяеми	МП: 80% СП: 70% търг: 100%	7,5 млн. EUR	МП: 65% СП: 55%

Вид на мярката за помощ	Насоки/Рамки	ОРГО	
	Таван на интензитета на помощта/ размер на помощта съгласно съответните Насоки/Рамки	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
енергийни източници Инвестиционни помощи Оперативни помощи	<u>3 Варианта:</u> 3. Компенсиране на разликата между производствените разходи и пазарната цена ИЛИ 4. Използване на пазарни механизми (зелени сертификати, търгове) 5. 100 % с линейно намаляване до 0 за 5 години ИЛИ 50 % до 5 години	Не са включени	
Помощи за околната среда под формата на данъчни намаления или освобождавания	Прилагат се специални условия (вж. глава 4 от насоките за държавни помощи за опазване на околната среда)	не се прилага	Единствено енергийните данъци по Директива 2003/96/ЕО, разрешени за максимален период от 10 години, ако е платено поне минималното данъчно ниво на Общността
Помощи за управление на отпадъци	МП: 70% СП: 60%	Не са включени	
Помощи за възстановяване на замърсени площадки	100%	Не са включени	
Помощи за преместване на предприятия	МП: 70% СП: 60%	Не са включени	
Помощи под формата на схеми за търгуемо разрешение	Прилагат се специални условия	Не са включени	
Регионални помощи за инвестиции и помощи за трудова заетост	20-80 % в зависимост от недостатъците на дадената област	Помощ, по-малка от 75 % от максималния размер на помощта за инвестиции с допустими разходи от 100 млн. EUR	Интензитет на регионалната помощ съгласно приложимата карта за регионалните помощи МП: +20 процентни пункта; СП: +10 процентни пункта (с изключение на големи инвестиционни проекти и областта на транспорта) ¹⁶

¹⁶ В областта на земеделието се прилагат различни интензитети.

Вид на мярката за помощ	Насоки/Рамки	ОРГО	
	Таван на интензитета на помощта/ размер на помощта съгласно съответните Насоки/Рамки	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
Регионални оперативни помощи	Прилагат се специални условия	Не са включени	
Помощи за новосъздадени малки предприятия (в подпомагани региони).	<p>Региони по член 87, параграф 3, буква а): 35 % години 1-3 25% години 4-5 Максимална обща помощ 2 млн. EUR</p> <p>Региони по член 87, параграф 3, буква в): 25 % години 1-3 15 % години 4-5 Максимална обща помощ 1 млн. EUR</p> <p>В някои случаи е възможно увеличение от 5 %</p>	<p>2 млн. EUR в регионите по член 87, параграф 3, буква а)</p> <p>1 млн. EUR в регионите по член 87, параграф 3, буква в)</p> <p>годишни суми на предприятие — не повече от 33 % от горепосочените размери на помощта</p>	<p>Региони по член 87, параграф 3, буква а): 35 % години 1-3 25 % години 4-5</p> <p>Региони по член 87, параграф 3, буква в): 25 % години 1-3 15 % години 4-5</p> <p>В някои случаи е възможно увеличение от 5 %</p>
Инвестиционни помощи и помощи за създаване на работни места за МСП	Не са включени	7,5 млн. EUR	<p>МП: 20%</p> <p>СП: 10%</p> <p>За инвестиции в преработка и предлагане на пазара на селскостопански продукти: 75 % в най-отдалечените региони 65 % в малките острови в Егейско море 50 % в региони по член 87, параграф 3, буква а): 40 % във всички останали региони</p>
Помощи за обучение	Не са включени	2 млн. EUR на проект за обучение	<p>Специално обучение: МП: 45%</p> <p>СП: 35%</p> <p>Общо обучение: МП: 80%</p> <p>СП: 70%</p> <p>+10 процентни пункта за работници с увреждания/в неравностойно положение (общо до максимум 80 %)</p> <p>100 % за морски транспорт</p>

Вид на мярката за помощ	Насоки/Рамки	ОРГО	
	Таван на интензитета на помощта/ размер на помощта съгласно съответните Насоки/Рамки	Максимален допустим размер на помощта съгласно ОРГО	Таван на интензитета на помощта съгласно ОРГО
Помощи за нови малки предприятия, създадени от жени предприемачи	Не са включени	1 млн. EUR (максимум 33 % от тази сума годишно)	15 % за първите 5 години
Помощи за консултантски услуги:	Не са включени	2 млн. EUR	50%
Помощи за малки и средни предприятия за участие в панаири	Не са включени	2 млн. EUR	50%
Помощи за наемане на работници в неравностойно положение под формата на субсидии за заплати	Не са включени	5 млн. EUR	Работници в неравностойно положение: 50 % през първите 12 месеца Работници в особено неравностойно положение: 50 % през първите 24 месеца
Помощи за наемане на работници с увреждания под формата на субсидии за заплати	Не са включени	10 млн. EUR	75%
Помощи за компенсиране на допълнителните разходи, свързани с наемането на работници с увреждания	Не са включени	10 млн. EUR	100%
Помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднено положение	Прилагат се специални условия	Не са включени	

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Определение на МСП

Член 1

Предприятия

За предприятие се счита всеки субект, упражняващ стопанска дейност, независимо от правната му форма. Това включва, по-специално, самонаетите лица и лицата от семейния бизнес, упражняващи занаятчийска или друга дейност, а също сдружения или асоциации, упражняващи редовно стопанска дейност.

Член 2

Численост на персонала и финансови прагове при определяне на категориите предприятия

1. Категорията микро-, малки и средни предприятия („МСП“) е съставена от предприятия, които наемат под 250 души персонал и които имат годишен оборот, който не надвишава 50 млн. EUR, и/или с общ годишен балансов отчет, ненадвишаващ 43 млн. EUR.
2. В рамките на категорията МСП малко предприятие се дефинира като предприятие, което наема под 50 души персонал и чийто годишен оборот и/или общ годишен балансов отчет не надвишава 10 млн. EUR.
3. В рамките на категорията МСП, микропредприятие се дефинира като предприятие, което наема под 10 души персонал и чийто годишен оборот и/или общ годишен балансов отчет не надвишава 2 млн. EUR.

Член 3

Видове предприятия, взети предвид при изчисляването на числеността на персонала и финансовите показатели

1. „Самостоятелно предприятие“ е всяко предприятие, което не е класифицирано като предприятие партньор по смисъла на параграф 2 или като свързано предприятие по смисъла на параграф 3.
2. „Предприятия партньори“ са всички предприятия, които не са класифицирани като свързани предприятия по смисъла на параграф 3 и между които съществува следното взаимоотношение: дадено предприятие (предприятие нагоре по веригата) притежава, самостоятелно или съвместно с едно или повече свързани предприятия по смисъла на параграф 3, 25 % или повече от капитала или от правата на глас на друго предприятие (предприятие надолу по веригата).

Въпреки това, дадено предприятие може да бъде класифицирано като автономно и по този начин да няма предприятия партньори, дори ако този праг от 25 % е достигнат или надвишен от следните инвеститори, при условие че тези инвеститори не са свързани по смисъла на параграф 3 нито индивидуално, нито съвместно с въпросното предприятие:

- а) публични инвестиционни корпорации, дружества за рисков капитал, физически лица или групи от физически лица, които упражняват редовна инвестиционна дейност в рисков капитал и които инвестират собствен капитал в дружества, които не са котираны на борсата („бизнес ангели“), при условие че общата инвестиция на тези „бизнес ангели“ в същото предприятие е под 1250000 EUR;

- б) университети или изследователски центрове с нестопанска цел;
  - в) институционални инвеститори, включително фондове за регионално развитие;
  - г) автономни местни власти с годишен бюджет под 10 млн. EUR и население под 5000 жители.
3. „Свързани предприятия“ са предприятията, които имат едно от следните взаимоотношения с всяко друго:
- а) едно предприятие притежава мнозинство от правата на глас на акционерите или съдружниците в друго предприятие;
  - б) едно предприятие има правото да назначава или отстранява мнозинството от членовете на административните, управителни или надзорни органи на друго предприятие;
  - в) едно предприятие има правото да упражнява доминиращо влияние върху друго предприятие по силата на договор, сключен с това предприятие, или на разпоредба в устава или в учредителния акт на това предприятие;
  - г) едно предприятие, което е акционер или съдружник в друго предприятие, контролира самостоятелно, по силата на споразумение с останалите акционери или съдружници в това предприятие, мнозинството от правата на глас на акционерите или съдружниците в това предприятие.

Налице е презумпция, че не съществува доминиращо влияние, ако инвеститорите, посочени в параграф 2, втора алинея, не са въввлечени пряко или косвено в управлението на въпросното предприятие, без да се засягат правата им като акционери.

Предприятия, поддържащи едно от взаимоотношенията, описани в първа алинея, посредством едно или няколко други предприятия или посредством някой от инвеститорите, посочени в параграф 2, също се считат за свързани.

Предприятия, които поддържат едно от тези взаимоотношения посредством физическо лице или група от действащи съвместно физически лица, също се считат за свързани предприятия, ако те упражняват дейността си или част от своята дейност на същия съответен пазар или на съседни пазари.

За „съседен пазар“ се счита пазарът на продукт или услуга, намиращ се директно нагоре или надолу по веригата спрямо съответния пазар.

4. С изключение на случаите, определени в параграф 2, втора алинея, дадено предприятие не може да се счита за МСП, ако 25 % или повече от капитала или от правата му на глас се контролират пряко или косвено, съвместно или индивидуално, от един или няколко публични органа.
5. Предприятията могат да изготвят декларация относно статута си на самостоятелни предприятия, предприятия партньори или свързани предприятия, включваща данните, отнасящи се до праговете, установени в член 2. Декларацията може да бъде изготвена, дори ако капиталът е разпределен по такъв начин, че не е възможно да се определи кой точно го притежава, като в такъв случай предприятието може добросъвестно да декларира, че може основателно да предположи, че 25 % или повече от неговия капитал не е собственост на едно предприятие или съвместно на свързани предприятия. Такива декларации се изготвят, без да се засягат проверките или разследванията, предвидени от националните или общностни правила.

Член 4

Данни, използвани за определяне числеността на персонала и финансовите показатели, и референтен период

1. Данните, които се прилагат за определяне числеността на персонала и финансовите показатели, са онези, отнасящи се до последния одобрен отчетен период, изчислени на годишна основа. Те се вземат предвид считано от датата на приключване на отчетите. Подбраната стойност на оборота се изчислява без данък добавена стойност (ДДС) и други косвени данъци.
2. Когато към датата на приключване на отчетите дадено предприятие установи, на годишна основа, че е надвишило или е паднало под таваните за числеността на персонала или финансовите прагове, посочени в член 2, това няма да доведе до загуба или придобиване на статут на средно, малко или микропредприятие, освен ако тези прагове не бъдат надвишени през два последователни отчетни периода.
3. В случая на новосъздадени предприятия, чиито отчети все още не са били одобрени, данните, които се прилагат, трябва да произтичат от добросъвестен разчет, направен в хода на финансовата година.

Член 5

Численост на персонала

Числеността на персонала съответства на броя годишни работни единици (ГРЕ), т.е на броя лица, които са работили на пълен работен ден във въпросното предприятие или от негово име през цялата референтна година, взета предвид. Работата на лица, които не са работили целогодишно, както и работата на тези, които са работили на непълен работен ден, независимо от продължителността, а също и работата на сезонните работници, се брои като процент от ГРЕ. Персоналът се състои от:

- а) работници;
- б) лица, работещи за предприятието, подчинени на него и считани за работници съгласно националното законодателство;
- в) собственици, изпълняващи управителни функции;
- г) партньори, участващи в редовната дейност на предприятието и ползващи се с финансови облаги от предприятието.

Стажанти или студенти, преминаващи професионално обучение по договор за стаж или професионално обучение, не се включват в броя на персонала. Продължителността на отпуска по майчинство или родителския отпуск не се отчита.

Член 6

Установяване на данните за дадено предприятие

1. В случая на самостоятелно предприятие данните, включително броят на персонала, се определят изключително въз основа на счетоводните отчети на това предприятие.
2. Данните, включително числеността на персонала, за предприятие, имащо предприятия партньори или свързани предприятия, се определят въз основа на счетоводни отчети и други данни за предприятието или, при наличието на такива, на консолидираните отчети

на предприятието, или на консолидираните отчети, в които предприятието е включено чрез консолидация.

Към данните, посочени в първа алинея, се добавят данните на всяко предприятие партньор на въпросното предприятие, разположено непосредствено нагоре или надолу от него по веригата. Агрегирането е пропорционално на процента участие в капитала или в правата на глас (в зависимост от това кой от двата процента е по-голям). В случая на взаимно участие по-високият процент се прилага.

Към данните, посочени в първа и втора алинея, се прибавят 100 % от данните на всяко предприятие, което е пряко или косвено свързано с въпросното предприятие, освен ако тези данни не са били вече включени чрез консолидация в счетоводните отчети.

3. За прилагането на параграф 2 данните за предприятията партньори на въпросното предприятие се извличат от счетоводните им отчети или от другите им консолидирани данни, ако има такива. Към тях се прибавят 100 % от данните на предприятията, които са свързани с тези предприятия партньори, освен ако техните счетоводни отчети не са били вече включени чрез консолидация.

За прилагането на същия параграф 2 данните за предприятията, които са свързани с въпросното предприятие, трябва да се извлекат от счетоводните им отчети или от другите им консолидирани данни, ако има такива. Към тях се прибавят пропорционално данните за всяко евентуално предприятие партньор на това свързано предприятие, разположено непосредствено нагоре или надолу от него по веригата, освен ако те не са били вече включени в консолидираните счетоводни отчети с процент, най-малкото пропорционален на процента, определен съгласно втора алинея от параграф 2.

4. Когато в консолидираните счетоводни отчети не се съдържат данни за персонала на дадено предприятие, числеността на персонала му се изчислява чрез пропорционално сумиране на данните за предприятията партньори и чрез прибавяне на данните за предприятията, с които въпросното предприятие е свързано.